

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

Development of a Portfolio-Utilized Learning Management for the Arts Subject (Visual Arts) for Mathayomsuksa 5 Students

นราภัทร ว่องไว¹ พจมาน ชำนาญกิจ² สำราญ กำจัดภัย³

Naraphat Wongwai¹, Potchaman Chamnankit² and Sumran Gumjudpai³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม 3) เปรียบเทียบความสามารถในการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานดีเด่นของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนโดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเวียงพิทยาคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบประเมินความสามารถในการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานดีเด่น และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 และการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มเดียวเทียบกับเกณฑ์ (One sample t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.05/85.00 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 75/75
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการเรียนโดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ความสามารถในการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.52)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น ศิลปะ ทัศนศิลป์

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, Master of Education Degree in Research of Curriculum and Instruction, Sakon Nakhon Rajabhat University

²อาจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, Dr., Faculty of Education Sakon Nakhon Rajabhat University

³รองศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, Assos. Prof. Dr., Faculty of Education Sakon Nakhon Rajabhat University

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: นราภัทร ว่องไว, naraphat.liw@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) 29 เมษายน 2567 วันที่แก้ไขบทความ (Revised) 23 พฤษภาคม 2567 วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) 24 พฤษภาคม 2567

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to develop a learning portfolio–utilized management for the Arts Subject (Visual Arts) for Mathayomsuksa 5 students to achieve the efficiency of 75/75, 2) to compare students' learning achievement after the intervention to meet the specified criteria of 75 percent of the full scores, 3) to compare students' ability in creating portfolios after the intervention to meet the specified criteria of 75 percent of the full scores, and 4) to explore the students' satisfaction toward learning using portfolios. The sample, obtained through cluster random sampling, consisted of 40 Mathayomsuksa 5 students from Waengpittayakom School under the Secondary Educational Service Area Office Sakon Nakhon in the first semester of the 2023 academic year. The research instruments included: 1) lesson plans, 2) a learning achievement test, 3) a form assessing an ability in creating portfolios, and 4) a set of questionnaires measuring student satisfaction toward learning. Statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, the efficiency values of E_1/E_2 , and one sample t–test.

The findings were as follows:

1. The lesson plans using portfolios for the Arts Subject (Visual Arts) for Mathayomsuksa 5 students met the efficiency criteria of 80.05/85.00, which was higher than the defined criteria of 75/75.
2. The students' learning achievement after learning through portfolio utilization was higher than the specified criteria of 75 percent at the .01 level of significance.
3. The students' ability in creating portfolios after learning through portfolio utilization was higher than the specified criteria of 75 percent at the .01 level of significance.
4. The students' satisfaction with learning through portfolio utilization was overall at a high level ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.52).

Keywords: Learning Portfolio–Utilized Management, Arts Subject, Visual Arts

บทคัดย่อ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวด 4 มาตรา ที่ 22 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า นักเรียนทุกคน มีความสามารถเรียนรู้สามารถพัฒนาตนเองได้ และถือว่านักเรียน มีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และในมาตราที่ 24 หลักสูตรสถานศึกษาควรพัฒนาให้เด็กเกิด ความสนุกและเพลิดเพลินในการเรียนรู้ เปรียบเสมือนเป็นวิชา สร้างกำลังใจและเร้าใจให้เกิดความก้าวหน้าแก่นักเรียนให้ได้มากที่สุด มีความรู้สูงสุดสำหรับนักเรียนทุกคน ควรสร้างความเข้มแข็ง และประสบการณ์ให้นักเรียน และพัฒนาความมั่นใจ

ให้เรียนและทำงานอย่างเป็นอิสระและร่วมใจกัน ควรให้นักเรียน มีทักษะ การเรียนรู้สำคัญ ๆ ในการอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น มีทักษะในการใช้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีสื่อสาร ส่งเสริม จิตใจที่อยากรู้อยากเห็น และมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล และมาตราที่ 24 ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัด บรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้และอำนวยความสะดวก เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ ให้สถานศึกษา พัฒนาการกระบวนการเรียน การสอนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการก็ได้มีนโยบาย ในการพัฒนาเยาวชน ของชาติเพื่อเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับ

ผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 13)

ในสภาพการเรียนการสอนปัจจุบันที่เน้นความรู้ความจำ จึงไม่เพียงพอที่จะเตรียมคนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข สิ่งสำคัญคือปรับปรุงพัฒนาครูผู้สอนให้ก้าวทันวิทยาการเทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและสอดคล้องกับความต้องการความก้าวหน้าของสังคม การจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างบุคคลให้มีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง รู้จักสร้างและหาความรู้ด้วยตนเอง ได้พร้อมที่จะเผชิญหน้าปัญหาที่ซับซ้อนในสังคม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสามารถในทุกระดับชั้น และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนต้องใช้กลวิธีในการสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนต้องใช้กลวิธีในการสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนให้หลากหลายที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อฝึกฝนและพัฒนาผู้เรียนให้คุ้นเคยกับรูปแบบต่าง ๆ ของวิธีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองตามเนื้อหาและทักษะกระบวนการที่หลักสูตรกำหนดจนเกิดความเข้าใจว่าความรู้ต่าง ๆ สามารถค้นหาได้ด้วยตนเองไม่ยาก (เรืองชัย จงพิพัฒน์สุข, 2542, หน้า 11)

การวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นการวัดและประเมินผลสภาพที่แท้จริงของนักเรียน ซึ่งเป็นพื้นฐานของเหตุการณ์ในชีวิตจริง ยึดการปฏิบัติเป็นสำคัญ และสัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นพัฒนาการที่ปรากฏให้เห็นผู้เกี่ยวข้องในการประเมินมีหลายฝ่ายและเกิดขึ้นในทุกบริบททั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนหรือสถานที่อื่น ๆ นอกโรงเรียนครูไม่ได้จัดสถานการณ์ ต้องบูรณาการอยู่ในกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างแนบเนียนและเหมาะสม มีการประเมินทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยการดำเนินการดังกล่าวเกิดขึ้นตลอดระยะเวลาของการจัดการเรียนการสอน นับตั้งแต่ก่อนการเรียนการสอน ระหว่างการเรียนการสอน และหลังการเรียนการสอน เพื่อให้ประสบความสำเร็จทั้งในด้านการงานและการดำเนินชีวิต ดังนั้น การวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะต้องเป็นการประเมินผลเชิงคุณภาพ เน้นการปฏิบัติจริง บูรณาการวิธีการประเมิน และใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลาย สร้างและพัฒนาระบบแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน นำเทคโนโลยีมาใช้ในการวัด

และประเมินผล และนำประโยชน์ของผลสะท้อนจากการปฏิบัติของผู้เรียนมาปรับปรุงแก้ไขงาน (ศศิธร บัวทอง, 2560, หน้า, 1856)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานจะช่วยให้ครูมองเห็นบริบทการทำงานของนักเรียน และมองเห็นโครงสร้างของหลักฐานแต่ละชิ้น ซึ่งโครงสร้างของหลักฐานนี้ ช่วยให้ครูมองเห็นภาพกว้างของการเรียนรู้ของนักเรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตร ช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นในตัวนักเรียน นักเรียนจะเรียนรู้เกี่ยวกับการตัดสินใจ ในคุณภาพ และความมีประโยชน์ของงานของตน และการตัดสินใจนี้จะนำไปสู่บุคลิกภาพของความสำเร็จที่เข้มแข็งของนักเรียน และเป็นเวทีให้นักเรียนสื่อความคิดของตนเองให้ผู้อื่นทราบ ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนกล้าแสดงออกมากขึ้น (อาภรณ์ บางเจริญพรพงศ์, 2541, หน้า 55) จากการศึกษาสาเหตุที่สำคัญของการศึกษา ครูขาดความรู้ความเข้าใจและขาดแนวทางที่ชัดเจนในการดำเนินการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสร้างสรรค์ความรู้จึงเป็นแนวคิดที่สามารถนำมาใช้เสริมในการเรียนการสอนโดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้ชัดเจน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญาคือได้คิดได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง (สิปปนนท์ เกตุทัต, 2542, หน้า 11) สอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ (โรงเรียนเวียงพิทยาคม, 2563, หน้า 2)

จากความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรดังกล่าว จึงสามารถสรุปได้ว่าทัศนศิลป์ เป็นรายวิชาหนึ่งที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการ ชื่นชมความงามสุนทรียภาพ ความมีคุณค่าซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาทั้งทางด้าน ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง และแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ พัฒนาระบบการรับรู้ การเห็นภาพรวม การสังเกตรายละเอียด สามารถค้นพบศักยภาพของ

ตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพได้ มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข

การใช้แฟ้มสะสมงานในกระบวนการเรียนการสอน จะช่วยให้นักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้และรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง การให้นักเรียนนิพากษ์วิจารณ์ผลงานของตนเอง ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ทำมากขึ้น และมุ่งพัฒนาคุณภาพงานให้ดีขึ้น อีกทั้งตัวครูเองก็ได้พัฒนาการสอนของตนเองขึ้นด้วยการนำแฟ้มสะสมงานมาใช้ในการประเมินผลกระบวนการเรียนการสอน มีกระบวนการ 7 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน ขั้นที่ 2 ขั้นรวบรวมและจัดเก็บ ขั้นที่ 3 ขั้นการคัดเลือกผลงาน ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน ขั้นที่ 5 การประเมินผลงาน ขั้นที่ 6 ขั้นการจัดระบบของแฟ้มสะสมผลงาน และขั้นที่ 7 ขั้นจัดนิทรรศการหรือแสดงผลงาน (สุวิทย์ มูลคำ, 2541, หน้า 31)

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแฟ้มสะสมงานซึ่งเป็นการศึกษาสภาพจริงทุกด้านโดยเลือกจุดหนึ่งนำเสนอให้เป็นที่น่าสนใจเพื่อนำไปสู่การยอมรับหรือที่เรียกกันว่าการประเมินผล การปฏิบัติจากพฤติกรรมที่แท้จริง ซึ่งการศึกษาไทยใช้ชื่อเรียกกันอย่างหลากหลาย เช่น แฟ้มสะสมงาน แฟ้มเก็บผลงานและแฟ้มผลงานดีเด่น เป็นต้น จากการศึกษาพัฒนาการรูปแบบแฟ้มสะสมงาน มีปรากฏอยู่เกือบทุกระบบของบุคคลคณะบุคคลหรือองค์กรหน่วยงานต่าง ๆ หรือหากจะพิจารณาที่มาในส่วนของผู้ริเริ่มนั้น ได้จากการประยุกต์กลุ่มศิลปิน นักแสดง สถาปนิก และกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่รวบรวมผลงานของตนเองที่ดีเด่นไว้เพื่อเสนอต่อผู้ว่าจ้าง ศิลปินเหล่านั้นจะสร้างสรรค์ผลงานของตนเองอย่างต่อเนื่องในระยะเวลาอันสมควร เพื่อให้ได้ผลงานมากพอและจะคัดเลือกเฉพาะผลงานดีเด่นมาจากนิทรรศการ (บุรชัย ศิริมหานคร, 2545, หน้า 6) ผู้วิจัยได้นำแนวทางดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น เพื่อใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) เนื่องจากแฟ้มสะสมงานของนักเรียน สามารถบอกพัฒนาการความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากผลงานต่าง ๆ ที่แสดงในแฟ้มผลงานต่าง ๆ นั้น นอกจากแสดงความสามารถของนักเรียนแล้ว ยังแสดงความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการแนะนำการกำกับติดตาม และการกระตุ้น

จากครู ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ผลงานแสดงถึงความก้าวหน้าของนักเรียน คือ สิ่งสะท้อนความสามารถในการสอนของครูนั่นเอง (สุวิทย์ มูลคำ, 2541, หน้า 30)

จากเหตุผลดังกล่าวที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งถือว่าเป็นช่วงของวัยรุ่น เป็นวัยที่มีประเด็นจำเพาะเป็นของตนเอง บางคนเรียกว่าเป็นวัยวิกฤติ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาหลายคนบอกว่าการสร้างสรรค์ศิลปะ จะหดหายไปเมื่อเด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่น ดังนั้นทำอย่างไรให้การเรียนศิลปะของเด็กวัยนี้ดำเนินต่อไป อย่างราบรื่น รูปแบบการเรียนศิลปะก็ต้องแตกต่างไปจากเดิมและเมื่อเป็นเช่นนั้น เทคนิค การทำกิจกรรมศิลปะก็ต้องซับซ้อนมากขึ้น เพื่อเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจในการเรียนรู้วิชาศิลปะ แต่นักเรียนก็สามารถเข้าใจและปฏิบัติได้ง่ายหลายคนกลัวการเรียนวิชาศิลปะเพราะไม่มีความสามารถในด้านนี้ และการนำวัสดุอุปกรณ์หรือเทคนิคใหม่ ๆ เข้ามาเพิ่มต้องมีพื้นฐานมาจากการสร้างองค์ความรู้ คิดประดิษฐ์ สร้างสรรค์ผลงานในแนวของตนเองซึ่งเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมในการเรียนต่อหรือประกอบอาชีพที่อาศัยความรู้ความสามารถจากวิชาศิลปะได้

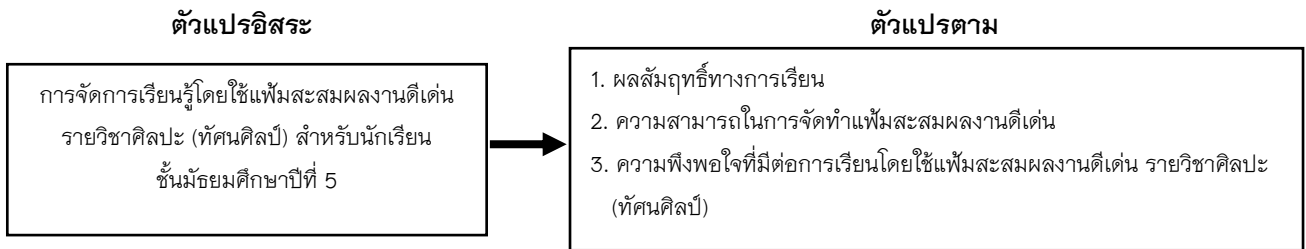
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานดีเด่นของนักเรียน หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยมีการดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเวียงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สกลนคร ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 69 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเวียงพิทยาคม จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 40 คน โดยการเลือกสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม ทั้งนี้ เนื่องจากแต่ละห้องเรียนมีความสามารถและมีลักษณะเหมือน ๆ กัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 10 แผน

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

2.3 แบบประเมินผลงานศิลปะ

2.4 แบบประเมินความสามารถการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานดีเด่น

2.5 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ดำเนินการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นเวลา รวม 18 ชั่วโมง โดยที่ระหว่างการทดลองมีการเก็บคะแนนชิ้นงานการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะระหว่างเรียนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

3.2 หลังการทดลองครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้

ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น และประเมินความสามารถในการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานของนักเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 75/75 โดยใช้สูตรการหาค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม โดยใช้ One sample t-test

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานดีเด่นของนักเรียน หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม ที่โดยใช้ One sample t-test

4.4 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 75/75

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 75/75 ปรากฏดังตาราง 1 โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) และตาราง 2

ตาราง 1 ผลการหาประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1) ของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 75

ประสิทธิภาพ กระบวนการ (E_1)	แผนการเรียนรู้	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ
	1	5	3.85	0.53	77.00
	2	10	7.78	1.23	77.75
	3	10	8.10	1.29	81.00
	4	2	1.83	0.31	91.50
	5	3	2.15	0.63	71.67
	6	3	2.11	0.56	70.33
	7	2	1.66	0.24	83.00
	8	10	8.05	1.41	80.50
	9	10	8.38	1.00	83.75
	10	5	4.12	0.50	82.40
	รวม	60	48.03	2.93	80.05

ประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 80.05

ตาราง 2 ผลการหาประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E_2) ของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 75

ประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E_2)	n	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	40	20	16.70	1.68	83.50
2. ความสามารถในการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานดีเด่น	40	60	51.30	5.98	85.50
รวม	40	80	68.00	7.28	85.00

ประสิทธิภาพกระบวนการ (E_2) เท่ากับ 85.00

จากตาราง 1 และตาราง 2 พบว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 80.05 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 85.00 ดังนั้น สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 80.05/85.00 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 75/75

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 ปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 โดยใช้ one-sample t-test

รายการประเมิน	n	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	เกณฑ์	t	Sig (1-tailed)
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	40	20	16.70	1.68	15	6.39**	0.0000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า หลังการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเท่ากับ 16.70 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดที่ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75

ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 ปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินความสามารถในการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) โดยใช้ one-sample t-test

รายการประเมิน	n	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	เกณฑ์	t	Sig (1-tailed)
1. ความรู้ในการจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน	40	30	26.90	3.30	-	-	-
2. ทักษะในการจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน	40	30	24.38	2.62	-	-	-
ความสามารถในการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานดีเด่น	40	60	51.30	5.98	45	6.66**	0.0000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า ความสามารถในการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 51.30 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดที่ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์)

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์การแปลความหมาย ปรากฏดังตาราง 5

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์)

รายการสอบถาม	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
1. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.28	0.28	มาก
2. ด้านการวัดและประเมินผล	4.13	0.26	มาก
3. ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้	4.61	0.15	มากที่สุด
4. ประโยชน์ที่ได้รับ	4.47	0.04	มาก
รวม	4.37	0.52	มาก

จากตาราง 5 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการเรียนนการรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.52)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปและนำเสนอตามลำดับต่อไปนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.05/85.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 75/75

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดที่ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความสามารถในการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานดีเด่นของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่นรายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดที่ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.52)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ทั้งนี้เพราะว่าใช้กระบวนการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานการเรียนรู้ออกของผู้เรียน ซึ่งเป็นแนวทางในการนำมาสร้างแผนการสอนตามขั้นตอน ผลการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ เท่ากับ 80.05/85.00 หมายความว่า นักเรียนทั้งหมดมีคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 80.05 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) มีค่าเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 85.00 แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพสูงเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 75/75 ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นโดยทำการศึกษาค้นคว้าวิธีการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีการดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตรการเรียนรู้อิงตามตัวชี้วัดจัดกิจกรรมการเรียนรู้อตามความเหมาะสมกับเนื้อหา สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้อและตัวชี้วัด มีการใช้สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อประสม เช่น ใบงาน ใบความรู้ ตัวอย่างประกอบการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ของกระบวนการจัดการแฟ้มสะสมผลงานดีเด่น และผ่านการทดลองใช้ แก้ไขปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง โดยระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อ

นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งในด้านทฤษฎี และทักษะปฏิบัติ สอดคล้องกับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556, หน้า 7) กล่าวว่าการผลิตสื่อหรือชุดการสอนนั้น ก่อนนำไปใช้จริงจะต้องนำสื่อหรือชุดการสอนที่ผลิตขึ้นไปทดสอบประสิทธิภาพเพื่อดูว่าสื่อหรือชุดการสอนทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นหรือไม่ มีประสิทธิภาพในการช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด มีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์หรือไม่ และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนจากสื่อหรือชุดการสอนในระดับใด ดังนั้นผู้ผลิตสื่อการสอนจำเป็นจะต้องนำสื่อหรือชุดการสอนไปหาคุณภาพ เรียกว่าการทดสอบประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ปัญญา พลราษฎร์ (2556) ซึ่งได้สร้างชุดฝึกอบรมเรื่อง การประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน สำหรับข้าราชการครูประถมศึกษา โดยชุดฝึกอบรมมีประสิทธิภาพ 86.60/82.14 และคะแนนทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลังการศึกษาชุดฝึกอบรม มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่คะแนนความรู้หลังการอบรมมากกว่าก่อนการอบรม

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเท่ากับ 16.70 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดที่ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ ยุพิน อินทะยะ และวลัยพร ทองหยอด (2562, หน้า 9) พบว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้แฟ้มสะสมผลงานในรายวิชาภาษาไทย สำหรับครูประถมศึกษา ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ซึ่ง ยุพิน อินทะยะ และวลัยพร ทองหยอด อธิบายว่าอาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน ในรายวิชาภาษาไทยสำหรับครูประถมศึกษา นั้นคณะผู้วิจัยได้จัดลำดับขั้นตอนการสอนที่เป็นระบบนับตั้งแต่ชี้แจงวิธีเรียน และให้มองเป้าหมายการเรียนที่ชัดเจนร่วมกัน เน้นการดำเนินกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และจัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิคที่หลากหลาย มีการการวัดและประเมินผล

จากผลงานที่ได้ปฏิบัติระหว่างเรียนโดยจัดเก็บเป็นแฟ้มสะสมผลงานในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ตั้งแต่ช่วงแรก และได้เน้นการทำผลงานแต่ละชิ้นงาน โดยคำนึงถึงคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งแจ่มให้นักศึกษาได้ทราบถึงประโยชน์ของการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์และยังเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถาม ได้คิด ได้ทำ และสร้างสรรค์ผลงานในแต่ละบทเรียน อย่างเป็นกัลยาณมิตร โดยผู้สอนช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาได้คิดผลงานอย่างอิสระและมอบหมายงานให้ปฏิบัติทั้งในลักษณะกลุ่มและรายบุคคลและเน้นให้นำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบวิชาชีวิตในอนาคต อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณวลัย ศีร์วิงศ์วัฒนา (2542, หน้า 117) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัยของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แฟ้มสะสมผลงานสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีปกติ เนื่องจากสาเหตุต่อไปนี้เป็น 1) กระบวนการเรียนโดยใช้แฟ้มสะสมงานเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสตัดสินใจในการทำงาน มีโอกาสเลือกแบบอย่างการทำงานด้วยตนเอง สร้างผลงานด้วยอุปกรณ์และวิธีการที่ตนเองพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของเด็กในวัยที่เข้าใจว่าตนเองเป็นผู้ใหญ่พอที่จะดำเนินการเองได้ต้องการความเป็นตัวของตัวเอง ต้องการเห็นผลงานของตนเองอยู่ในระดับสูง อีกทั้งกระบวนการใช้แฟ้มสะสมงานยังเปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการปฏิบัติงานของตนเองร่วมกับครูและเพื่อนก่อให้เกิดความรู้สึที่ดีต่อการประเมินการกระตุ้นให้ผู้เรียนตรวจสอบข้อบกพร่องด้วยตนเองอยู่เป็นประจำ ทำให้ทราบจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง และนำข้อความรู้ที่ได้ไปใช้พัฒนาปรับปรุงคุณภาพของผลงานตนเองให้ดีขึ้น จึงทำให้เกิดความก้าวหน้าทางการเรียน และการที่ผู้เรียนทราบแนวทางการพัฒนางานที่ชัดเจนและประเมินตนเองได้ว่าตนอยู่ในระดับคุณภาพใดตามเกณฑ์การประเมิน ยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความพยายามและตั้งใจในการฝึกทักษะเพื่อพัฒนาผลงานให้ดีที่สุดอีกด้วย ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพุทธิพิสัยของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แฟ้มสะสมงานนั้นไม่แตกต่างจากนักเรียนที่เรียนโดยวิธีปกติ ด้วยเหตุผลที่ว่านักเรียนให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานด้านทักษะพิสัยมากกว่าพุทธิพิสัย โดยสังเกตจากการที่นักเรียนมุ่งที่จะปฏิบัติตามวาดภาพโดยไม่ได้ศึกษาไปความรู้หรือค้นคว้าให้เกิดความรู้อย่างเต็มที่หรือวิธีการให้ถ่องแท้ก่อนการปฏิบัติงานสำหรับนักเรียนในวัยรุ่นแล้ว ทักษะการใช้เครื่องมือและ

กระบวนการเป็นสิ่งที่ท้าทายและสร้างความน่าสนใจได้มากกว่าทักษะทางด้านพุทธิพิสัย ทั้งที่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการและวิธีการทางศิลปะที่ศิลปินพยายามทำในอดีตจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถสัมผัสและแยกแยะงานศิลปะที่ผ่านมาให้เห็นความสำคัญและความคล้ายคลึงระหว่างผลงานของตนเองกับศิลปิน จนสามารถสร้างความเป็นตัวของตัวเองและเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความเข้าใจและเข้าใจงานศิลปะได้มากขึ้น

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีผลการพัฒนาความสามารถในการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานดีเด่นที่เรียนรู้โดยการใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 51.30 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดที่ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากครูผู้สอนได้ฝึกทักษะให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงพร้อมทั้งมีการวางแผนในการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานดีเด่น การเก็บรวบรวมผลงานของนักเรียน การคัดเลือกผลงาน การสะท้อนความรู้สึต่อผลงาน การประเมินผลงาน ทั้งนี้เพราะว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีการพัฒนาความสามารถและจัดการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบตามรูปแบบการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานดีเด่น ที่บ่งชี้พฤติกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย ถือเป็นพฤติกรรมสำคัญที่นำไปสู่เป้าหมายของการศึกษา ผู้วิจัยได้ระบุตัวบ่งชี้การเรียนรู้ของนักเรียนในกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางตามกระบวนการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานดีเด่นประกอบด้วยตัวบ่งชี้การเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งเป็นแนวทางในการนำมาสร้างแผนการสอนตามขั้นตอน ทั้ง 8 ขั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพิน อินทะยะ และวลัยพร ทองหยอด (2562, หน้า 7) พบว่า 1) นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้แฟ้มสะสมผลงานในรายวิชาภาษาไทย สำหรับครูประถมศึกษา 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก (83.07) และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (ร้อยละ 70) ร้อยละ 13.07 2) ระดับคุณภาพของแฟ้มสะสมผลงานของวารสารบัณฑิตวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ นักศึกษาที่ประเมินโดยตนเองเพื่อน และครูผู้สอน ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.51$) และสอดคล้องกับ ยุพิน อินทะยะ และวลัยพร

ทองหยอด (2562, หน้า 9) ที่กล่าวว่า แฟ้มสะสมงานดีเด่นสามารถใช้ประเมินความก้าวหน้าและความสามารถที่แท้จริงของนักเรียนได้ตรงกับสภาพหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในทางที่พัฒนาขึ้นของผู้เรียน ผู้สอนมีความรู้สึกภาคภูมิใจที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะทางการเรียนสูงขึ้น และผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ดียิ่งขึ้น นักเรียนชอบวิธีการประเมินโดยใช้แฟ้มผลงานดีเด่นเพราะมีความยุติธรรม เนื่องจากมีการพิจารณาตัดสินผลการเรียนจากผลงานที่ปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้เทคนิคในการประเมินตนเอง ตลอดเวลา มีโอกาสปรับปรุงส่วนที่บกพร่องได้ทันที อีกทั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรณวลัย ศิริวงค์วัฒนา (2542, หน้า 117) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาจิตธรรมของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการใช้แฟ้มสะสมงานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะพิสัย และจิตพิสัยสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีปกติ นอกจากนี้ นักเรียนยังมีทักษะการวิจารณ์และความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น มีคุณลักษณะทางจิตพิสัยในด้านความพึงพอใจในผลงานของตนเอง สามารถยอมรับตนเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น รวมทั้งทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบเอาใจใส่แลเห็นคุณค่าในผลงานของตนมากขึ้นอีกด้วย

4. จากการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.52) รายการที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนมากที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.43) กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.45) และการจัดเนื้อหาเหมาะสมกับเวลา และมีความยืดหยุ่น มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.48) ตามลำดับ ความพึงพอใจด้านที่น้อยที่สุด คือ นักเรียนมีส่วนร่วมในวัดและประเมินผลงานและชิ้นงาน ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.59) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพิน อินทะยะ และวลัยพร ทองหยอด (2562, หน้า 2) พบว่า นักศึกษา

มีความคิดเห็นต่อการเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้แฟ้มสะสมผลงานเป็นไปในเชิงบวก และจากการที่นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเนื่องจากนักเรียนมองเห็นถึงความสำคัญของผลงานที่เกิดขึ้นและเกิดความภาคภูมิใจในผลงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นารี วงศ์ไผ่ (2541, หน้า ๖) พบว่า จากการเรียนการสอนโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ครูและนักเรียนพอใจกับผลงานของนักเรียนและเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แฟ้มสะสมงานเป็นสิ่งที่ดี ควรได้รับการส่งเสริมเนื่องจากสามารถประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ตรงกับสภาพจริง ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ รู้จักวางแผนและทำงานเป็น มีวินัยในตนเอง กล้าแสดงออก ทำงานสะอาดเรียบร้อย มีความคิดสร้างสรรค์ และกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น รายวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ทักษะ และความสามารถพัฒนาผลงานของตนเองให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้สอนสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในรายวิชาศิลปะด้านอื่น ๆ ได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเรื่องการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานดีเด่นที่มีต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในรายวิชาอื่น ๆ และระดับชั้นอื่น ๆ
2. ควรมีการศึกษาและพัฒนาแฟ้มสะสมผลงานดีเด่นตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ โดยนำมาบูรณาการหรือผสมผสานกับเทคนิคอื่น ๆ ตามบริบทของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. ควรนำแฟ้มสะสมผลงานดีเด่นไปพัฒนาให้มีความหลากหลายและทันสมัย โดยอาจพัฒนาเป็นแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ ให้ผู้ที่สนใจหรือบุคคลทั่วไปสามารถเรียนและใช้งานได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 5(1), 7-20. เข้าถึงได้จาก <https://shorturl.asia/Uu7fs>
- นารี วงศ์ไผ่. (2541). *การจัดการเรียนการสอนโดยใช้แฟ้มสะสมผลงานนักเรียนของครูที่เป็นวิทยากรแกนนำ*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุรชัย ศิริมหานคร. (2545). *Portfolio กับการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไม้คพอยท์.
- ปัญญา พลราษฎร์. (2556). *การสร้างชุดฝึกอบรมเรื่อง การประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน สำหรับข้าราชการครู ประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- พรรณวลัย ศิริวงศ์วัฒนา. (2542). *ผลการใช้แฟ้มสะสมผลงานนักเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาจิตรกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุพิน อินทะยะ และวลัยพร ทองหยอด. (2562). *การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการประเมินผลตามสภาพจริง โดยใช้แฟ้มสะสมผลงานในรายวิชาภาษาไทยสำหรับครูประถมศึกษา 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- เริงชัย จงพิพัฒน์สุข. (2542). *คู่มือผู้ปกครองและครู : การเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- โรงเรียนแวงพิทยาคม. (2563). *หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ*. สกลนคร: โรงเรียนแวงพิทยาคม.
- ศศิธร บัวทอง. (2560). การวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(2), 1856-1867. เข้าถึงได้จาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/101805/78832>
- สีปนนท์ เกตุทัต. (2542). *วิสัยทัศน์ประเทศไทยด้านการศึกษาระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สมาคมนักเรียนทุนรัฐบาลไทย.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2541). *แฟ้มสะสมงาน* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ดวงกมลสมัย.
- อาภรณ์ บางเจริญพรพงศ์. (2541). แฟ้มสะสมงานนักเรียน. *วารสารครุศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล*, 26(6), 54-64. เข้าถึงได้จาก <https://digital.car.chula.ac.th/cgi/viewcontent.cgi?article=2760&context=educujournal>